

THE
WILLIAM R. PERKINS
LIBRARY
OF
DUKE UNIVERSITY

Rare Books

CUM DEO!
DISPUTATIO THEOLOGICA
DE

FIDE INFAN-
TVM,

Ex
Matth. Cap. XVIII. vers. 1.-6.

QUAM
AUSPICE CHRISTO

Ἀρχηγῶ καὶ τελειωτῇ τῆς πίστεως.

SUB PRÆSIDIO
VIRI

*Maximè Reverendi, Amplissimi atq̃
Excellentissimi*

DN. BALTASARIS BE-
BELII,

SS. Theol. Doct. Ejusdemque P. P. Celeberrimi,
*Domini Patroni atq̃ Præceptoris sui aetatem
Colendi.*

PUBLICO Συνθεολογούντων EXAMINI
Ad d. 13. August. Ann. M. DC. LXXIII. hor. & loc. conf.
exhibet

JOHANNES GEORGIUS Kleiber/
Memminga-Suevus.

ARGENTORATI,
TYPIS JOHANNIS WELPERI.

VIRIS

Nobilitate Generis, Munerum Magnificentia, Meritorum Amplitudine, Consiliorumq; Prudentia Spectatissimis

DN. EITEL SIGISMUNDO Lupin.

DN. JOHANNI MATTHÆO Harelieb à Wallsporn.

DN. JOHANNI JACOBO Koch.

S. R. I. Liberae Civitatis Memmingensis Dnno. Consulibus,
Patriæ Patribus Laudatissimis.

DN. JOHANNI WACTERO, Prætori Gravissimo.

DN. HIERONYMO Schermer / Consilii Secretioris Assessori dexterrimo.

UT ET

*Viro Nobilissimo, Amplissimo, atq;
Excellentissimo*

DN. JOSEPHO Zenisch / U. J. Lic. Reip. Patriæ Syndico
meritissimo.

NEC NON

Plurimum Reverendo, Dignissimo, Præclarissimo

Diaecesæ Memmingensis Ministerio, Dnno. Seniori, reliquisque Symmysis Vigilantissimis:

VIRIS ITIDEM

Nobilissimo, Experientissimo, pl. Reverendo, Clarissimis, Spectatissimis

DN. BALTASARI ERHARDO, Med. Doct. Reip. Patriæ Physico ordinatio.

DN. M. JOHANNI CUNRADO HERRMANNO,
Rectori Scholæ meritissimo, Ecclesiæ Bergensis Pastori
vigilantissimo.

DN. JACOBO SCHÜTZIO, Archigram. dexterrimo.

*Dnno. suis Mecænatibus, Evergetis, Patronis, Fautoribus,
Cognatis, Præceptoris, Affini disputationem hanc in debita gratitudinis, pro tantis in se hæcenus collatis beneficiis, reque prioribus & ulteriorem sui studiorumq; suorum commendationem inscribere solus debuit*

Humillimus Cliens.

Joh. Georg. Kleiber / Auth.

PRÆSES EXERCITII

Lecturis salutem Et officia!

Infantibus patrocinari, & iis quidem in re summi momenti, in præcipuis humanitatis & pietatis officiis censendum est. Jac. I. 27. Habet enim innocens illa ætas sua, quæ possidet, bona; gaudet quoq; communib⁹, quibus alii, & propriis juribus; Gal. 4, 1. seqq. at ipsa sibi suppetias ferre per ætatem nequit, dextri & sinistri nescia Jon. 4, 11. quare opus est, ut alii id auxilii, qualecunq; etiam fuerit, ferant, & prosequantur. Sunt inter homines quidam maleferiati, qui bonis istorum imminet, hoc magis, quo magisteneri illi à suo ipsorummet auxilio & consilio sunt destituti: Istis decet occurri ab iis, quicunq; per vires suas possunt, & per officium debent, quo sua illi retineant, ab alienis verò diripiendis hi prohibeantur. Immortalis profectò laus est matris illius Prophetissæ, quæ auxilium Prophetæ imploravit, & ita filiis suis patrocinebatur, cum creditor ipsis in captivitatem abducendis immineret: Nec defuit petenti vel ipse DEUS, quin miraculo per Eliam edito periclitantes è manibus eriperet abstrahentis. 1. Reg. IV. 1. seqq.

Similem patronum infantum agit pereximius atque præstantissimus Dn. Johannes Georgius Kleiberus, Memmingensis, de fide infantum disputaturus. In signis thesaurus est vitæ æterna, quæ jure hæreditario ad infantes quoque, circumcissione quondam, hodiè baptismo initiatos spectat. Sunt enim illi etiam

etiam hæreditatis in coelis repositæ immarcescibilis, immaculata, & interminabilis hæredes scripti, Matth. XVIII. v. 3. seqq. XIX. 14. idque per fidem, quâ meritum Filii DEI amplectuntur, Matth. XVIII. 6. Sed sunt inter adversarios præcipuè Pontificii, Calviniani, Anabaptistæ, qui istum ipsis thesaurum ereptum eunt, negantes, propriâ istos fide pollere; Fidem enim si sustuleris, eamque propriam, tolles etiam id, quod non nisi fide habetur, nempe vitam & hæreditatem æternam, Marc. XVI. 16. Sua igitur pietate motus Kleiberus noster causam infantum agendam in sese suscepit, velut alter patronus, & ita egit, ut causam infantum obtinuisse ipsum nulli dubitemus. Textum enim Juris divini, ab ipso increato DEI Filio, & hærede paternorum omnium, Heb. I. 2. seq. JESU CHRISTO, pronunciatum, Matth. XVIII. 6. in medium produxit; & ex illo invictè demonstravit, quod res est, infantes & propriâ polleere fide, & per hanc æternorum bonorum ab æterno hæredes esse scriptos, & aliquando re ipsa fore.

Dùm verò aliorum agit causam, suam ipse tuetur; Dùm enim causam infantum agit, industriæ ipse suæ specimen edit, & ita Illustri Reipubl. Memmingensis Magistratui, Patriæ suæ Patribus, suisque Patronis, piè venerandis; meis verò Fautoribus singularibus, rationem reddit studiorum suorum. Nutritus est hætenus ab hisce Patriæ suæ Patribus liberali stipendio, commendatus etiam est Professoris inspectioni; quare æquum est, ut edito aliquo specimine beneficium ritè collocatum esse & istis, & huic comprobaret. DEUS Spiritus sui Sancti gratiam ipsi porrò admetiatur, & studia indies promoveat, donec promovendæ Reipubl. Christianæ & ædificandæ Ecclesiæ feliciter aliquando applicentur.

Σὺν Θεῷ!

De Fide Infantum

ex Matth. cap. XVIII. vers. i. - 6.

Cap. I.

Ἐξηγητικόν.

Verba Christi, ex quibus Fidem infantum ad-
struimus, descripta à Matth. c. XVIII. v. i. - 6.
ita sonant.

Vers. 1. Ἐν ἐκείνῃ ᾗ ὥρα προσῆλθόν ὀμαθηαῖ τῷ Ἰησοῦ,
λέγουσιν. Τίς ἄρα μείζων ἐστὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν ἔρανῶν;

Vers. 2. Καὶ προσκαλεζάμενος ὁ Ἰησοῦς παιδίον, ἐ-
σησεν αὐτὸ ἐν μίζῳ αὐτῶν.

Vers. 3. Καὶ εἶπεν. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰὰν μὴ στρα-
φῆτε, καὶ γένηθε ὡς τὰ παιδία, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βα-
σιλείαν τῶν ἔρανῶν.

Vers. 4. Ὅστις ἂν ἑταπεινώσῃ ἑαυτὸν, ὡς τὸ παιδίον
τῆτο, ἔστος ἐστὶ ὁ μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν ἔρανῶν.

Vers. 5. Καὶ ὡς ἂν δεξέται παιδίον τοιοῦτον ἐπὶ τῷ
ὀνόματι μου, ἐμὲ δεχεται.

Vers. 6. Ὅς δ' ἂν κανδαλίση ἓνα τῶν μικρῶν τῶν
τῶν πωρεύοντων εἰς ἐμὲ, συμφέρει αὐτῷ, ἵνα κερμα-
θῇ μύλον ὀνίκου ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ κάταπνι-
θῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης.

Erasmus hæc verba ita vertit: v. i. In illo tem-
pore accefferunt discipuli ad Jesum: dicentes. Quis

maximus est in regno cælorum ? v. 2. Et accersitum ad se puerum JESUS statuit in medio illorum: v. 3. Et dixit: Amen dico vobis, nisi conversi fueritis, & efficiamini sicut puelli, non ingrediemini in regnum cælorum. v. 4. Quisquis igitur demiserit semetipsum, sicut est puellus iste, hic est ille maximus in regno cælorum. v. 5. Et qui receperit unum puellum talem in nomine meo, me recipit. v. 6. Qui autem offenderit unum de pusillis istis, qui in me credunt, expedit ei, ut suspendatur mola asinaria in collum ejus, ac demergatur in profundum maris.

Loca parallela sunt Marc. IX. v. 42. Matth. XIX. 14. Marc. X. 14. Luc. XVIII. v. 15. seq.

§. 2.

Notamus circa hæc verba I. Scopum Christi. Eum ita formamus: Sæpius jam concionatus erat Christus discipulis suis de regno suo: at illi inveteratâ judaicâ opinione putabant, fore mundanum, in quo hostibus suis pro lubitu dominari possent. Hæc opinio animos eorum ita pervaserat, ut primatum in eodem singuli per contentionem affectarent. Christus ergò istam confutaturus, & plenius eos informaturus, assumit *παιδίον*, quo viso, mox ipsi intelligere vel possent vel deberent, quale regnum intelligeret, nempe tale, ad quod etiam parvuli apti essent. At verò ad regnum aliquod mundanum administrandum parvulum nemo dixerit esse aptum. Ergò aliud regnum intelligit, cælestis gloriæ. Deinde ostendit virtutes, quibus instructi ad illud regnum pervenire possint, non quidem per modum meriti, quod vult h. l. Maldonatus & Cornelius à Lapide, sed

Τῆς ζωῆς divinæ , cujus observatio necessaria. Solâ enim fide consequimur regnum cælorum. Cum fide ambitio & superbia stare nequit. Illa fides, tanquam bona arbor, profert virtutes, humilitatem, mansuetudinem &c. ut fructus; ex quibus candidatus regni cælestis cognoscitur; τῶν πισευόντων enim est ἡ βασιλεία τῶν ἑρανῶν.

§. 3.

Notamus deinde significationem verborum Christi: & quidem I. est βασιλεία τῶν ἑρανῶν, regnum cælorum vers. 1. Maldonatus hanc vocem accipit de regno gratiæ seu Ecclesiâ: quem Cornel. à Lap. non quidem rejicit, simplicius tamen dicit accipi pro ipso regno cælorum in futuro seculo: quod probare vult ex verbis Christi: Nisi efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum cœlorum. Nos dicimus, aliter accipi hanc vocem in vers. 1. à discipulis, aliter in v. 3. 4. à Christo: nec ludere Christum ambiguitate vocis *Regnum*, quod Maldonatus h. l. temerè asserit: sed esse diversum respectum: Discipulos intelligere regnum mundanum, Christum verò cæleste, ad cujus consecutionem nemo, nisi verâ fide, cujus finis est salus animæ, instructus pervenire possit. Unde vult discipulos conformari τοῖς παιδίοις πισεύειν. Optimè D. Hunnius h. l. *Quaquam, ait, introducantur Apostoli querentes, quis sit maximus in regno cælorum? tamen certum est, ipsos intelligere regnum Christi, quod terrenum fore judaicâ in veteratâ opinione putabant. Vocant autem nihilominus regnum cælorum, quia audiverant, ipsum Christum ita appellasse ilud. &c. & mox: Et quidem ad mundanum Christi regnum pertinere discipulorum questionem, vel ex eo apparet,*

paret, quòd Marcus scribit, *Apostolos inter se disceptâsse, quis inter ipsos futurus esset major? absurdum autem est, putare, Apostolos inter se disceptâsse, quis futurus esset major in regno futuri seculi?*

§. 4.

παίδιον puerulus, altera vox est, subjectum quaestionis nostrae notans. Vox ipsa per se clarissima est, sed diversimodè & à multis malè explicata. Lexicon dicit, notare puerulum, qui nutricem adhuc habet, à quâ curetur: quæ propria & nativa est significatio, à quâ recedunt Pontificii & Calviniani, dicentes, notari puerum grandiusculum, qui vocatus ad Christum accesserit, & scandalizari potuerit. Verùm quod illud attinet, *respondet* Dn. D. Feurborn. fasc. V. disp. IV. *ρητῶς* I. non dici, quod isti pusilli pedibus suis ad Christum venerint, sed tantùm, quòd Christus puellum ad se vocârit. At infantes, etiam nondùm valentes vadere, ab aliis tamen gestari, suo nomine proprio advocantur, ut testatur experientia. 2. Si vel maximè puer hic suis pedibus itare potuisset, (quot tamen textus expressè non dicit,) valida tamen sunt argumenta, quibus ipse firmiter & luculenter probatur, non grandis puer, sed pusillus adhuc, seu tenellus fuisse. &c. De scandalo infra agemus in voce *Σκανδαλισμ.* Maldonatus h. l. eandem vocis proprietatem negat, & substituit infantem mysticè acceptum, innocentem, qui non solum verbis, sed rebus etiam ipsis præsens humilitatem simplicitatemque doceret. Cornel. à Lap. aliter accipit *παίδιον* in vers. 2. aliter in vers. 4. 5. Ibi dicit, notari infantem ætate & staturâ; hic verò mysticum. Illud probat ex Luca, qui habet, *puerum istum*; unde, ait, liquet Chri-

Christum loqui primò de puero verè parvulo. Hoc verò, quòd Christus ludat ambiguitate vocis *parvulus*. Verùm damnamus hoc ut errorem Socinianum: illud assumimus, & tenemus ubique; moti 1. ipsâ vocis naturâ, dùm per diminutionem ponitur, *παιδίον* à *παῖς*. Quæ cum absolutè ita ponatur, utique secundùm regulas bonæ interpretationis in primâ significatione manendum est; nec ab eâ recedendum, donec per aliud restringatur. 2. Christi explicatione, qui vocat *μικροὺς* parvulos vers. 6. 3. collatione aliorum locorum, in quibus *παιδίον* pro infante ponitur: Matth. II. 11. usurpatur de Christo recens nato; Luc. II. vers. 21. de eodem circumcidendo. 4. Interpretatione Lucæ, qui c. XVIII. 15. vocat *ἡ βρέφη*, quæ vox notat infantem vel adhuc in utero matris latitantem; ut Luc. I. 44. 41. de Johanne *ἔσκηρτησε τὸ βρέφους ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς*; vel recens editum, ut Luc. II. vers. 12. 16. de Christo recens nato. Sed regerit h. l. Piscator, τὸ βρέφους interdum notare puerum natu grandiusculum, doctrinæque capacem, ut II. Tim. III. 15. At Paulus ibi Timotheum non simpliciter vocat *βρέφους*, sed ipsum *ἀπὸ βρέφους* sacras literas nosse. 5. aliorum vocabulorum suffragio. Marc. IX. v. 36. dicitur Christus *λαβῶν παιδίον καὶ ἐναγκαλισάμενος*, quod de ætatis teneritudine intelligendum, vid. D. Dannh. Hodosp. phæn. XI. lit. P. Luc. XVIII. ait, *προσέφερον αὐτῶν*, attulerunt, appor- tarunt: quod idem etiam teneritudinem ætatis notat; quanquam Piscator hoc verbum aliter vertere & interpretari conetur, pro *προσήγαγον*, sed obstat clara litera.

§. 5.

Ἐὰν μὴ στραφῆτε, nisi conversi fueritis. Maldonatus & Cornel à Lap. h.l. i. peccatum Apostolorum elevat, quòd non mortale, sed *saltem veniale fuerit*. 2. meritum operum suorum extruere inde conantur. Verùm *Resp.* ad 1. omne peccatum naturâ suâ esse mortale. 2. Christum hîc non loqui de merito, sed de τάξι, seu ordine divino.

§. 6.

Δέξηται susceperit. Communiter explicant de beneficentiâ. Maldonatus ait, suscipere est non solum domo excipere, sed quovis benevolentia genere prosequi: uno verbo, benefacere. D. Hunnius h. l. qui benefacit parvulis, eosque ad omne bonum promovere studet: unde & Christus τοῖς κωλύσει ἡγανάκητε. Marc. X. 14.

§. 7.

Ὅς δὲ σκανδαλίση, qui verò scandalizaverit vel offenderit. Maldonato σκανδαλίζεν, h. l. non est malum exemplum præbere, sed injuria aliquem afficere: ut constet oppositio inter το δέχεσθαι & σκανδαλίζεν. Corn. à Lap. intelligit scandalum propriè dictum, & explicat h. m. *Qui unum ex pusillis istis scandalizaverit, h. e. pravo verbo vel exemplo à me, meoq. amore & cultu averterit, satius ei foret in mare demergi.* Neutra harum explicationum incongrua videtur. Maldonati nimis latam Cornelius explicat plenius: & benè, modò mansisset in propriâ significatione τῆς παγίδος à quâ etiam Calviniani recedunt. Nam distinguendum est inter scandalum datum & acceptum. De illo sine dubio Christus loquitur; & respicit vel doctrinâ, vel mores. De moribus primariò loquitur, ut patet

ex eo, quod parvulum humilem, mansuetum, & simplicem discipulis contendentibus proponit. Et ita scandalizari posse parvulos, probat Dn. D. Feurbornius falsc. V. disp. IV. *Testatur*, ait, *experientia*, quòd infantes, percepto alicujus dicto vel facto, enormiter turpi, offendi queant. Annon enim quando vident aut parentes suos, aut alios frontis contractione, oculorum inversione, labiorum compressione, & morsione, sputi emissionem &c. in alios indignari, similia facere quandoque attentant? hæc ille. Quanquam scandalum in doctrinâ non excludatur: quod fit, quando heterodoxis doctoribus traduntur informandi. conf. D. Hunnium h. l. Adde quod non necessariò statuendum statim fit scandalum actuale, sufficit potentiale, quale describitur Matth. XVI. vers. 23.

§. 8.

τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ. Eorum qui credunt in me. Continetur hîc prædicatum quæstionis nostræ: an infantes, suprâ descripti, actu ipso habeant fidem salvificam? Maldonatus, uti diximus, ne fidem cogatur concedere, mutat subjectum, sed frustra. Nos nexum hunc subjecti cum prædicato dicimus firmum esse, & notari tum ipsum actum fidei, cum ejusdem objectum. Actum verbo vel participio activo, τῶν πιστευόντων: ut sit fides vera, propria, & actualis. Quam Calviniani negant, & Pontificii, substituunt alienam, semen, & radicem fidei: Sed malè. Nam justus suâ fide vivet: & perinde esset, ac si dicerent: Infantes vivere, sed non actu. Objectum, voce, εἰς ἐμέ. Emphaticè posita est præpositio. Nam aliàs magnum discrimen est inter πιστεύειν τῷ, πιστεύειν τῷ, & εἰς ἐμέ.

πιστεύειν

τwa. Illud est simplicis notitiæ, & cōpetit etiam diabolis: Istud est assensûs, & cōpetit etiam hypocritis: hoc fiducia, & est tantum salvificè credentium. vid. D. Dannh. Hodof. phæn. XI. Et hæc fiducia est ratio formalis fidei, quæ etiam infantibus cōpetit, teste ipso Christo h. l. Qualis verò hæc sit fides, infra videbimus: sufficiat hîc, indicare, esse vëram, perfectam, constantem notitiâ, assensu, & fiduciâ, actua- lem: licet modum ejus ignoremus.

Cap. II.

Continens. Ierw.

§. I.

PRæmissâ evolutione textûs, rem ipsam aggredimur, & ponimus primò statum controversiæ contra Pontificios, Calvinianos, Anabaptistas &c. hunc: An Infantes Christianorum baptizati verè, actu ipso, & salvificè ipsi credant? Negant illi, nos affirmamus. Distinguiamus autem (a) inter fidem actualem, habitualem, & potentialem. Hanc statuunt Calviniani, istam Pontificii, illam nos. (b) inter fidem ipsam & radicem ejusdem. Pro istâ stamus nos contra Calvinianos. (c) inter fidem directam & reflexam. Illam defendimus. (d) Inter fidem propriam & alienam. Loquimur de fide propriâ. (e) inter fidem ipsam & fidei fructus seu effectus. Quæstio est de illâ. (f) inter fidei sensum & actum. Hunc propugnamus. (g) inter infantes Christianorum & gentilium. Quæstio est de istis. (h) inter infantes baptizatos & non-baptizatos. Dicimus, infantibusin & per baptismum fidem conferri.

§. 2.

§. 2.

Definimus hanc fidem Infantum ex scripturâ, quòd sit Actus, constans notitiâ, assensu & fiducia, excitatus à Spir. S. in & per baptismum, apprehendens meritum Christi, & salvans. Non opus est hîc multa dicere de definito, Fide, quoad etymologiam, homonymiam & synonymiam; cùm passim id legatur. Vid. D. Dannh. Hodof. phæn. XI. lit. H. Saltem notetur, esse sermonem de fide verâ & salvificâ.

§. 3.

Majorem difficultatem moverunt adversarii circa genus, dùm alii per habitum, alii per semen vel potentiam descripsere. Nos ex scripturâ intrepidè asserimus, esse actum. Non negamus quidem, fidem, in quantum ex verbo lecto, vel audito, produci, & manet, habitum verè quendam talem dici posse. Cùm enim verbum (uti contra adversarios, efficaciam verbi negantes, hæcenus Nostrates defenderunt) non solum significandi vim, & objectivè movendi intellectum habeat, sed etiam vi organicâ producendi fidem à DEO sit instructum, certum aliquem effectum certò post se relinquet; At ut fides non sine verbo, immediatè, in animâ creando infunditur & infundendo creatur, teste Paulo Rom X. 17. ita nec verbum immediatè hoc peragit: Requiritur enim mediantes actus hominis & media pædagogica, nempe lectio verbi, auditio, & meditatio. Hinc colligitur, speciales actus fidei proximè quidè & immediatè è verbo dependere, nihilominus tamen habitum quendam per idem efficax verbum, mediantibus & intervenientibus istis actibus produci. Cui sententiæ accedit testimonium omni

exceptione majus, Pauli Hebr. cap. V. v. 14. ubi fidem expresse vocat *ἔξις*.

§. 4.

Jam cum res ita sese habeat cum fide adultorum è verbo divino derivatâ, nostri muneris est, ut dispiciamus, an par ratio sit in hoc puncto fidei adultorum ex verbo conceptæ, & fidei infantum per lavacrum baptismale collatæ? Num & hæc sit habitus tantum, seu facilitas quædam agendi; in intellectu infantis residens, vel potius merus etiam & purus putus actus, quo objectum suum salvificum simplici apprehensione sibi appropriet? quarum quæstionum priorem, & antecedens posterioris intrepidè negamus; siquidem diversus modus conferendi diversitatem quoq; in hoc tertio importat; ut adèò fides infantum baptizatorū propter defectum nempe auditûs, habitus instar & quidem quasi acquisiti considerari nequeat. Nostrum proinde facinus posterioris quæstionis membrum, quod fidem infantum merum actum esse dicit: cujus verò rationem formalem, tum ratione productionis, tum ratione termini producti in hâc vitâ nemo, propter defectum revelationis, exactè expedire potest. Sufficit scire quòd verè credant; quomodo verò credant, Deus ipse nos ignorare voluit.

§. 5.

Hunc actum dicimus esse realem, supernaturalem, internum, directum, apprehendentem meritum Christi & salvantem. Probamus ex verbo Christi, *τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ*; quæ vox certè actum denotat, uti planum est, non otiosum habitum, aut
incli-

inclinacionem ad fidem , quod vult Zach. Ursinus. vid. D. Feurb. fasc. II. disp. IX. §. 38. 39. 40. Probamus itidem ex induitionis naturâ: Q. induunt Ghriftum, illi apprehendunt Christum. Atqui, Infantes baptizati induunt Christum: Erg. Minor habetur Gal. III. 27. Major patet ex ipsâ naturâ induitionis Christi, quæ aliter concipi nequit nisi per imputationem & appropriationem justitiæ Christi; quâ tanquam veste salutis tegitur in infantibus, quicquid sordium contraxerunt per suam à corruptis parentibus descendenciam. Verum excipiat hîc adversarius, dari quoque induitionem Christi per modum imitationis & infusionem justitiæ inhærentis. *Resp.* Nullum hîc actum imitationis ab Apostolo innui, sed fundamentum filiationis & incorporationis in Christum & Ecclesiam proximum, quod aliud non est nisi apprehensorium. Præterea induitionem hanc ad pactum evangelicum pertinere, certi sumus, quia baptismus primò ordinatus est, ut offerat & conferat gratiam à Christo acquisitam, ut ita induitio per imitationem & sanctitatem non nisi consequenter attendatur, tanquam aliquid fluens ex induitione angelicâ.

§. 6.

Hic actus jam descriptus constat porrò distinctis suis partibus, quæ vindicandæ adversus adversarios. Prima pars est *Notitia*. Negat Bellarm. de Justific. c. 7. asserens, fidem per ignorantiam magis definiendam esse, quàm per notitiam. At contra scripturam quæ fidei expressè tribuit notitiam, Job XIX. v. 25. Esa. LIII. v. 11. Luc. 1. 77. &c. vid. D. Dannh. Hodof. phæn. XI. Et alibi fatetur ipse Cardinalis, fidem describi per vo-

sem intelligendi, quæ ad ignorantiam accommodari nullo modo possit. conf. D. Gravv. prælect. in A. C. de Justif. At quantum ad nostram quæstionem, posset quis objicere, si fides omninò definienda sit per notitiam, fieri id in respectu ad adultos? *Resp.* Loquimur hîc de fide salvificâ ut sic, quæ una eademque est in adultis & infantibus quoad speciem; quoad gradus verò est distinctio aliqua, & hîc quidem respectu notitiæ; nam in adultis est reflexa, in infantibus verò directa & simplex. Exemplum esto Johannes, qui in utero matris adhuc clausus novit Messiam: Et Johan. I. epistolâ c. II. 13. eandem infantibus expressè tribuit, his verbis: *γράφω ὑμῖν παρὰ τὸν πατέρα.* Qui locus de adultis explicari nequit, cum ipse Apostolus distinctionem & differentiam ætatum jam posuerit.

§. 7.

Altera fidei pars est *Assensus*: quem quidem Pontificii concedunt ad fidem requiri, sed ita, ut eo absolvatur fides, & fiducia excludatur. Prius & nos concedimus; posterius *ἀποτόμως* negamus: quia alias etiam hypocritæ, imò & ipse diabolus, salvificè crederent, quia habent assensum. Ergò aliquid amplius requiritur ad fidei essentiam, nempe firma fiducia. At hæc à Nostratibus Theologis passim probata sunt. Nostrum est, h. l. ostendere, an, quomodo & qualis assensus infantibus competat? Ad primum, an competat? respondeo, stante thesi, assensum ad fidem requiri, & fidem infantibus ab ipso Christo adscribi, fieri non potest, quin etiam assensum ipsis tribuamus. Nam, qui credit in Filium DEI, habet testimonium in se ipso, 1. Joh. V. 10. Jam qui habet tes-

timo-

fimonium in se, habet assensum. Probatur, quia, ut testimonii natura & vis in eo consistit, ut de eo, quod, dubium videtur, certitudinem aliquam intellectui in- generet, eundemq; ad assensum moveat; ita receptio, testimonii dicit ipsum assensum, quem intellectus rei, sub infallibili testimonio proposita, præbet. vid. Dn. D. Wölfflin disput. 1. de obligatione credendi in Christum. Ad secundum, quomodo? Dicimus esse non ex ratione, cujus plenum usum nondum habent, sed à Spiritu S. in ipsis operante. Ad tertium, qualis? Respond. simplex, acquiescens promissionibus DEI, non luctans, ut est in adultis: simplex quidem, sed interim firmus & tranquillus. vid. D. Feurb. fasc. II. disp. IX.

§. 8.

Tertia fidei pars, quæ ipsam fidē salvificā constituit, & rationem ejus formalē, est fiducia: quam h. l. non consideramus ut virtutem in intellectu solūm residentem, sed dicimus esse tendentiam in meritum Christi, tanquam objectum præsens, cujus interven- tu bonum aliquod arduum & futurum (vita æterna) obtinetur. Probamus, quia huic soli tribuuntur fidei salvificæ effectus, nempe justificatio, adoptio, salus æterna &c. notatur hæc pars in scripturâ per particulam ei, plerumque. Multa loca non allegabimus, conf. *Magnificum Dn. D. Sebast. Schmidium* in Colleg. Bibl. priori pag. 300. seq. Sufficiat quoad rem præsentem, noster locus, in quo per eandem particulum fiducia de infantibus prædicatur.

§. 9.

Pergimus hinc ad differentiam: in quâ occur- rit 1. Causa efficiens tum principalis, tum instru-

mentalis. Illa est Spir. Sanctus, qui mirando modo fidem operatur per verbum non tantum *ἀκυσόν*, ut in adultis Act. II. 37. sed etiam *ὄρατὸν*, in infantibus. Probatur ex scripturâ hæc efficacia, quæ fidē tantum DEI donum esse dicit. conf. Eph. I. 19. ubi dicuntur credere κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν κράτους τῆς ἰσχύος θεῶ. Nec verò actio est immediata, sed mediata, non quidem per verbum Evangelii auditum, sed per sacramentum baptismi, quod docet Augustana nostra confessio, art. V. & IX.

§. 10.

II. Causa materialis seu objectum fidei à Theologis Nostratibus triplex constituitur, adæquatum, primum & proprium. Illud est quicquid DEUS in suo verbo revelavit, Act. XXIV. 15. istud, doctrina de Christo JESU, 1. Cor. II. 2. Hoc est ipse Christus, quatenus pro illo ipso, qui credit, passus, mortuus & resuscitatus est, Gal. II. 20. 1. Tim. I. v. 16. Attendimus hîc objectum proprium ostensum Christi digito indice in nostro loco.

§. 11.

III. Finis fidei vel est ultimus, gloria Dei, prædicata de infantibus, Ps. VIII. v. 3. & ab ipso Christo, Matth. XXI. 16 vel proximus, æterna salus 1. Pet. I. 9. adscripta infantibus, Marc. X. 14.

§.

Explicavimus hætenus fidem infantum secundum genus & causas suas, jam opus est, ut eandem veram, actualem & propriam esse probemus. Desumimus argumenta ex textu nostro: & quidem

Primum

Ex voce προσκαλεζάμενος, vers. 2. & ἐναγκαλισάμε-

νος,

Ⓞ, Marc. X. 16. ubi describitur intensissimus simul Christi amor, & complacentia, quæ sibi est in illis. Argumentamur: Quicumque placent DEO, credunt. Atqui infantes placent DEO. Erg. Major est Pauli ipsius, Hebr. XI. v. 6. *Χωρίς πίστεως ἕνα ἑσῆς αὐτῶν Θεῶ ἀδύνατον.* Minor habetur in textu clarissimè. conf. Luc. XVIII. v. 16.

Secundum

Ex vers. 3. Ubi Christus vult discipulos suos conformari *τοῖς παιδαίαις*, regnum cælorum possessuris. arg. Illi, quibus Christus discipulos suos vult conformari, credant necesse est. Atqui, infantes sunt, quib⁹ Christus discipulos suos vult conformari. Erg. Minor habetur vers. 3. Major probatur, quia aliàs grande absurdum sequeretur, Christum velle discipulos suos conformari incredulis: quod omninò sequeretur, si infantes non crederent. Nam duo sunt tantum hominum genera, fideles & infideles. Absit autem ut cogitemus de Christo, qui venit, salvare quod perierat, velle ipsum assimilari homines incredulis.

Tertium

Suppeditant fructus fidei, virtutes Christianæ, v. 4. & procedit ab effectu ad causam, h. m. Ubi sunt effectus seu fructus fidei ibi est ipsa fides. In infantibus sunt fructus fidei. Erg. Major nota est ex philosophia. Minor est Christi. vers. 4. ubi de ipsis prædicatur humilitas, quæ est fructus fidei: item, Laudare DEUM, Pf. VIII. 3. Matth. XXI. 15.

Quartum

Habetur in v. 5. & 6. ubi Christus infantes, ut fideles, omnium curæ commendat, & seriò dehortatur, ne nullo modo ipsis quis sit scandalo: quippe id ipsum in novif-

novissimo judicio vel gratuito compensabit, vel justè vindicabit. Concludimus hinc, infantes credere, quia etiam ipsorum susceptionem sibi appropriat ipsi, ἐμέ, ait, δέχεται, quod de incredulo non dicitur. conf. Matth. XXV. vers. 40. ubi ait, ὅσον ἐποιήσατε ἐν τῶν τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε: uni horum fratrum meorum, quos separavi à damnatis, qui & in æternum gloriâ cæli fruuntur. Idem est in nostro textu τὸ δέχεσθαι.

Quintum.

Est ab ipsius Christi testimonio, vers. 6. τῶν ἰσχυρόντων εἰς ἐμέ: quod omnibus fidem Infantum vel negatibus, vel calumniantibus & ridentibus proponimus, ut ab ipso, qui est ipsissima veritas, Johan. XVI. 6. discant rationem suam comperere & maxime miramur impudentiam Cunæi, qui lib. III. de Rep. Hebræorum cap. IX. doctrinam hanc vocat fatuam, ejusque assertores dignos censet, qui flagris castigantur; item vocat delirium. Dicimus nos ipsum magis esse fatuum, quia fatuam, & in divinis planè cæcam rationem solum sequitur. Retinemus verba Christi clarissima quoad rem ipsam, licet rei infertius modum in hâc mortalitate ignoremus. Principium Cunæi est ex Epist. Rom X. ubi πῶς τις, dicitur esse, ἐξ ἀκοῆς, quæ de infantibus non possit dici, sed de hoc cap. seq.

Sextum.

Habet Marcus c. X. 14. ubi Christus ait: τοῖς πάντων ἐστὶ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. Argumentum: Quicumque salvantur, credunt. Infantes salvantur: Erg. credunt. Major prob. ex Joh. III. 15. Minor est Christi l. c. sed regerunt adversarii, posse infantes salvari imputatione

tionem meriti Christi, sine interveniente fide, in primis cum fœderis nondum sint capaces. *Resp.* ad prius, esse universæ scripturæ ignotum : ad posterius, esse falsum, cum DEUS etiam cum bestiis fœdus pepigerit. vid. D. Dannh. l. c. p. 1105.

Septimum

Dat experientia, vel scriptura exemplis comprobans. Primum omnium allegatur Johannis Baptistæ: quod quidem Theologi Nostrates concedunt, esse extraordinarium, allegant tamen ad probandum, infantes motuum spiritualium & fidei esse capaces. vid. D. Chemnit. Exam. Concil. Trid. part. II. Alterum est ex Osee c. XII. v. 3. de Jacobo, de quo vide Megalandrum nostrum D. Lutherum, citatum in Hodof. Dn. D. Dannh. pag. 999.

Octavum

Præbet ipse status controversiæ: loquimur de infantibus circumcisis (baptizatis) adeoque de regeneratis: regeneratus autem non potest esse sine fide. Hinc argum. Omnis regeneratus credit. Infantes circumcisi (baptizati) sunt regenerati. Ergo.

Ultimum

Damus ex hypothese adversariorum. Calviniani referunt infantes in numerum credentium, sed fidem ipsis derogant. Absurdè! Nam eo ipso, dum annumerant credentibus, concedere coguntur, ipsos revera credere, & quidem fide propriâ: quâ ipsi apprehendunt meritum Christi & salvantur.

Cap. III.

Continens Antithesin.

§. I.

Afferuimus hætenus orthodoxam de Fide Infantum

tum verâ & actuali *θεοῦ*; addendum jam aliquid de *ἀντιθεσι*. Comprehendemus eam tribus aphorismis: quorum

Primus.

Hic esto:

Infantes non habent fidem actualem, sed habituale tantum: non propriam, sed alienam.

Ita Calviniani & Pontificii: Tannerus, Bellarminus, Cunæus l. c. Aphorismus est bimembris: prius membrum est Pontificiorum: circa quod (1.) notandum; quid per habitum intelligant? nempe nil nisi otiosam quandam qualitatem infusam; quâ infantes apti fiant ad fidem aliquando recipiendum; vel characterem aliquem, qui, per sententiam Patrum Tridentinorum, in tribus sacramentis, Baptismo sc. Confirmatione & Ordine imprimitur, h. e. signum quoddam spirituale & indelebile, unde ea iterari non possint. vid. D. Chemnit. l. c. (2.) Fictum hunc habitum probare & actum rejicere conantur, argumentis desumptis

a. à conditione infantum, quia verbum, per quod fides accenditur, audire non possint. Argumentum ita haberet. *Q.* non audire verbum DEL, ille nec credere potest. Atqui infantes & c. Erg. Majorem probant ex Rom. X. 17. Minorem confirmat experientia. *Resp.* ad majorem, negando. Nam possunt esse unius rei conferendæ plura media: ut ita auditus verbi divini non sit solum medium, exclusivum alius: distinguendum itidem inter verbum *ὁρατὸν* & *ἀκυστὸν*: quæ distinctio omninò adhibenda propter diversitatem subjectorum: Verbum *ἀκυστὸν* spectat ad adultos, *ὁρατὸν* ad infantes. *β.* à

β. à defectu sensus fidei: Quicumque non sentit vel scit se credere, is planè non credit. Atqui infantes &c. Erg. *Resp.* Major patitur instantiam: agonizans non scit se credere, & tamen credit; doctus dormiens non scit se esse doctum, & tamen doctus negari non potest. Deinde ipsi distinguimus inter fidem directam & reflexam, dicentes, non hanc ipsis competere, sed tamen illam: item inter fidei τὸ ὄτι, & τὸ διότι: Illud ex Christi effato patet: hoc nobis est incognitū.

§. 2.

Alterum membrum est de fide aliénâ: quæ est vel parentum vel Ecclesiæ. Argumenta quæ Pontif. pro fide aliénâ afferunt, desumunt ab exemplis Paralytici Matth. IX. Jairi, qui suâ fide filix salutem impetraverit, ibid. Sed *Resp.* 1. Paralyticum ipsum credidisse, patet tum quia Christus ipsum vocat filium, adjecto verbo θάρσει, quod de fide verâ prædicatur; tum quia remissionem peccatorum ipse consecutus est. 2. Distinguendum inter salutem corporalem & spiritualem. Illam Jairus filix suæ impetravit; & libenter concedimus, posse aliénâ fide alicui bona corporalia impetrari, & spiritualia interdū: sed hic alia est quæstio, an quis possit aliénâ fide credere? Quod statuere certè absurdum est, & idem esset, ac si diceretur, posse aliquem vivere animâ aliénâ. Ad hæc fides ista aliena scripturæ est ignota, quæ nullâ nisi propriam agnoscit, Hab. II. 4. Cunnæus Calvinian^o l. c. fidem parentem infantibus tribuere vult ex loco illò, I. Cor. 7. v. 14. ἐπεὶ ἀρὰ τῆς λέξης ὑμῶν ἀκαθάρτα ἐσίν, οὖν δὲ ἀγία ἐσίν. *Resp.* D. Hun. h. l. sanctitatem illam non esse internâ, sed externam & civilem; & explicat h. m. aliàs liberi essent immundi, i. e. non è legitimo loco nati, & proinde spurii; quorum procreatio parentibus illis fuisset immunda & inconcèssa.

§. 3. *Secundus Aphor.*

Infantes non habent ipsam fidem, sed radicem & semen fidei.

Ita Calviniani. Probant, 1. quia nec notitiam, nec assensum, nec fiduciam habeant. 2. de capiribus fidei non possunt respondere, vel eandem publicè profiteri. 3. quia sit otiosa, non operosa. *Resp.* ad 1. contrarium suprà ostendimus. ad 2. hoc non derogat quicquam fidei, nam corde creditur ad justitiam, Rom. X. 10. ad 3. Non est otiosa, sed operosa. Nam laudant infantes DEUM, Pl. VIII. Matth. XXI. Vincunt mundum. Pergit hîc Cunæus l. c. & provocat ad experientiam: *Agant, ait, verò illi, quorum est istud delirium, & memoriam pueritiae suae, quoad possunt, reperant ultimam, sanè haud dicent, se vel illo tempore, cum inter aequales primulum ludere inciperent, quicquam magnoperè comperitum habuisse de summo religionis mysterio.* Speciosum ex ratione argumentum! Cui opponimus 1. Christum *καθ' ομολογήσιν*; 2. distinctionem inter fidem reflexam & directam. 3. inter rem & rei modum. Hic est & manet *ελάλητος*. 4. nulla est consequentia: cum ad annos discretionis perveniunt, non possunt explicare, quòd vel quomodo crediderint: Erg. planè non crediderunt? 5. fidei amissibilitatem: quæ ut avertatur Christus infantes suscipi mandavit; ut informentur. Et se hæc res habet sicut in naturâ ignis. Si accendas ignem, nec addas pabulum, extinguetur: Ita etiam in infantibus: Accensa est fides à Spiritu S. hic autem non immediatè semper & absolutè cum ipsis agit, sed per certa media, & vult ut semper crescant.

§. 4. *Tertius Aphor.*

Infantes non sunt apti ad fidem

Ita Photiniani. 32. Si in se spectentur infantes, omninò concedimus ipsos, ut & omnem hominem post lapsum ad fidem esse ineptum: sed hîc est spectanda Dei dispensatio, nam hic est, *ὁ ἰκανώσας ἡμᾶς εἰς τὴν μερίδα τῆ κληρόνων ἀγίων ἐν τῷ φιλί.* Col. I. 12.

§. 5.

Et tantum de fide infantum, quantum permittit instituti nostri ratio: Plura alibi habentur. Subsistimus hîc, gratias agentes Christo Jesu *ἀρχηγῷ καὶ τελειωτῇ ἡμῶν πίστεως* pro concess. sâ hactenus Spir. sui sancti gratiâ, eundemq; rogantes ut eadem porrò nobis adspirare velit.

